

„Ökotájház kialakítása Kóspallag községben” című projekt leírása

Célkitűzések

A helyi közösségek sokszor nem ismerik elég részletesen a saját múltjukat és értékeiket. Pedig ez lehet az alapja annak a helyi identitásnak, amellyel lakóhelyük és közösség felértékelődhet. Az érdektelenség és elvándorlás-vágy helyett így a büszkeségtudat és a helyben boldogulás, a tenni akarás igénye erősödik fel. A szocialista múlt és a globalizáció káros hatásai következtében manapság bizalmatlanok az emberek egymással, a generációk közötti szakadék van és a közösségek széthullása jellemzi a vidéket. Erre a problémára keresünk megoldást ezzel a projekttel. A projekt célja létrehozni egy olyan új intézményt Kóspallag településén, mely egyszerre lenne tájház, oktatási helyszín, közösségi találkozóhely és helyi termék árusító-hely. A cél egy hiteles épületben berendezett, hiteles tárgyakkal létrehozott kiállítás elkészítése, mellyel élményszerűen megismerhető a település múltja és összeköthetőek a generációk, valamint hatékony eszközül szolgálhat az iskolai oktatásnak is. A tájházban létrehozandó új közösségi tér pedig a tárgyak és a tankert közelségével változatos közösségépítő programkínálatra ad majd lehetőséget az időszakos kiállításoktól, koncertektől és táncházaktól a közös lekvárfőzésig és káposztasavanyításig. Terveink szerint a kiállításban, a tankertben és a programokban is hangsúlyosan megjelenik majd az ember természettel való együttélésének kérdése.

A fenti célok csak akkor tudnak megvalósulni, ha a létrehozás során igyekezünk a település lakosságának minél nagyobb részét bevonni a közös munkába. A tájház létrehozásának igénye a település civil szervezeteitől érkezett, és távlati célunk közösségi tervezési módszerek és a mély-részvételiség szemléletének alkalmazásával a lehető legtöbb helyit bevonni közös álmunk megvalósításába. Így a közös munka nem csak egy új intézmény létrehozását, de a közösségfejlesztést is szolgálja.

Megvalósítás módja

Az épületet tulajdonosa a portát a fenti célokra tartós bérletbe fogja bocsátani az Egyesület részére. A munka 3 fő részből áll: 1) az épület egykori, hiteles formájának helyreállításából a falu lehető legnagyobb részének bevonásával 2) a kiállítás és a programkínálat közösségi tervezéséből 3) a falu múltját feltáró néprajzi – antropológiai kutatómunkából.

Súlypontok

Az egyik legfontosabb probléma, melyre a projekt reagálni szeretne, a közösségek széthullása és az elmagányosodás, mely különösen erősen érinti az idősebb generációt. A generációk közötti szakadék csökkentésével, vagyis egy intenzívebb intergenerációs kommunikációval elősegíthetjük, hogy az időskorú emberek minél tovább maradjanak a család és a társadalom teljes értékű tagjai. A megvalósítás legfontosabb súlypontja pedig a részvételiség és a közösségi tervezés. Ez kiemelten fontos, mivel úgy véljük, egy helyszínt csakis akkor éreznek magukénak a helyiek, ha maguk is részt vettek létrehozásában, különben üres kirakattá válik. A megvalósítás során tehát a lehető legszélesebb korosztályos és társadalmi szórásból kívánunk bevonni embereket a közös munkába (bár számítunk és felkészülünk ennek nehézségeire is). Végül erős súlypont az is, hogy a helyi szereplők bevonásával javítani akarjuk a kulturális örökséghez való hozzáférést, hogy a társadalmilag hátrányos helyzetű csoportok is egyenlő eséllyel férjenek hozzá a kulturális javakhoz.

Szervezeti vonatkozások

A projekt kezdeményezői helyi, kóspallagi civilek voltak. Helyi lakosok részéről régóta felmerülő igény volt egy tájházi gyűjtemény létrehozása, ehhez igényelték szakmai segítséget, melyet egy 12 fős, pályakezdő, fiatal társadalomtudós kutatókból álló csapat szolgált. A tervet végül a Biber Egyesület fogadta be, a helyi önkormányzat, a Pandal Egyesület és az Összefogás Kóspallagért Egyesület támogatásával.

Eredmények

2018 nyarán lezajlott az első néprajzi – antropológiai kutatótábor, és vele párhuzamosan elindult a levéltári forrásfeltárás is. A terepmunkában a kutatók mellett a helyi civil szervezetek tagjai is becsatlakoztak. A munka során nem csak a múlt emlékeinek gyűjtésére helyeztünk nagy hangsúlyt, de az idősekkel való emberi kapcsolatok építését is megkezdtük, tájékoztattuk őket terveinkről és kikértük véleményüket a tájház tervéről. Ugyanekkor zajlott le az épület teljes körű, szakszerű építészeti felmérése a projekt építész munkatársának a vezetésével. Az eseményt teljesen nyitottá tettük, bárki bejöhetett és megismerhette munkánkat és jövőbeli terveinket. Szép számmal érkeztek is érdeklődők az eseményre. Az ősz folyamán szintén nyilvános esemény keretében végeztük el a házban található tárgyak előzetes leltározását, melyre ismét szép számmal érkeztek érdeklődők. Emellett a Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum főépítésztől, Buzás Miklóstól egy részletes szóbeli szakvéleményt kaptunk a ház rehabilitálásáról. Decemberben az év zárásaként a kóspallagi általános iskola tanulóinak

mutattuk be játékos formában, egy interaktív foglalkozás keretében az épületet és a vele kapcsolatos muzeológiai teendőket. 2019 tavaszától egy képkiallítással fogjuk bemutatni a falu múltját dokumentáló képeket az épületben, valamint három eseménnyel készülünk az őszi folyamán meginduló közösségi tervezésre. Február hónapban az idősekkel közös fényképnézegetésen azonosítjuk a Néprajzi Múzeum és az MTI kóspallagi felvételeinek szereplőit. Március folyamán egy kézműves műhely során, több generációt bevonva készítünk kukoricacsuhé tárgyakat. Április végén pedig tájházi napot tartunk, ahol nyilvánosan is megismertetjük a helyieket a tájház elképzelésével, tájházi jó gyakorlatokkal, valamint kézműves és zenés programokat kínálunk minden korosztálynak. Ezek előkészítése már zajlik. A legfontosabb eredmény számunkra a generációk találkozásának és a párbeszédnek az elindulása. A nyilvános találkozások során mind a helyi idősek, mind a gyerekfoglalkozás során a fiatalok kinyilvánították lelkesedésüket, ami megerősítette bennünk a tervek létjogosultságát és reményünket a projekt sikerére, a közösség újraéledésére.

Finanszírozás

Eddigi költségvetés

- 1.) Pest Megye Közgyűlésének Elnökétől kaptunk 150.000 Ft-ot a tájház enteriőrjének kialakítására. Ebből a MTI Archívumában található, a múltbéli Kóspallagról készült képek bővített licenszeit vásároltuk meg, mellyel legálisan kiállíthatók a képek.
- 2.) A faluban vannak főbb mecénásaink, akik nem minden esetben pénzzel támogattak bennünket, hanem különféle szolgáltatásokkal. Például a 2018-as egy hetes kutatótábor idején végig ingyen szállhatott meg 12 néprajzos kutató a Szépvölgy Vendégházban.
- 3.) Az Egyesület máshonnan származó bevételeiből csoportosítottunk át kisebb összegeket a projektre. Például a nyitott rendezvényeken az étel, ital biztosítására; vagy a Néprajzi Múzeum Fényképtárában található régi Kóspallagról készült fotók megvásárlására és előhívásukra, majd a képek kereteztetésére.

Jövőbeli finanszírozás

1.) A projekt létrehozása során felmerülő anyagköltséget elsődlegesen pályázati forrásokból tervezzük fedezni. Mindeztidáig az alábbi pályázati lehetőségek merültek fel:

- Népi építészeti pályázat: évente kerül meghirdetésre, a ház rekonstrukcióját lehet belőle fedezni, 20% önrészt igényel
- Kubinyi pályázat: működési engedéllyel rendelkező tájházak részére kínál lehetőséget a kiállítások megvalósítására

- Nemzeti Együttműködési Pályázat: civil szervezetek működési célú támogatása

2.) A projekt létrehozása során azonban más forrásszerzési lehetőségekre is építünk.

Mindezidáig az alábbi lehetőségek merültek fel:

- Önkéntes munka: a projekt legfontosabb erőforrása, a munka zömét ilyen alapon végezzük
- Adományok: forrásgyűjtő koncert a helyi zenészekkel vagy adománygyűjtő főzést, süteményvásárt rendezni, sima adománygyűjtő doboz; „támogatás” fül a projekt honlapján
- Helyi vállalkozók támogatásai, kedvezményei: lehet pénz, de ez lehet nyersanyag- és eszköztámogatás is vagy valamilyen szolgáltatás
- Rendezvényhelyszín: ha elkészül a tájház, akkor a rendezvényteremnek szánt istálló és a csűr kiadása is felmerül bevételi forrásként